

SOOVITUSED

KOMISJON

KOMISJONI SOOVITUS,

3. oktoober 2008,

tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 5737 all)

(2008/867/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 211,

ning arvestades järgmist:

avatud koordineerimise meetod, mille puhul on eesmärgiks seatud kõikide inimeste aktiivne sotsiaalne kaasamine, mille tagamiseks julgustatakse osalemist tööturul ning võideldakse vaesuse ja tõrjutusega kõige marginaalsemate elanikkonnakihtide ja rühmades seas. ⁽²⁾ Teine selline vahend on Euroopa tööhõivestrategia, mille eesmärk on muu hulgas tugevdada sotsiaalset kaasamist, võidelda vaesusega, hoida ära tööturult väljalangemist ja toetada ebasoodsamas olukorras olevate inimeste taasisintegreerimist tööturule. ⁽³⁾

(1) Inimväärikuse austamine on üks aluspõhimõtteid Euroopa Liidu jaoks, kelle eesmärkide hulka kuulub ka püüdlus täieliku tööhõive ja sotsiaalse progressi poole, võitlemine sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimisega ning sotsiaalse õigluse ja kaitse tugevdamine. Asutamislepingu artikli 137 lõike 1 punkti h kohaselt tuleb ühendusel täita oma osa, et toetada ja täiendada liikmesriikide meetmeid tööturult tõrjutud isikute integreerimiseks. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 34 on sätestatud õigus sotsiaal- ja eluasemetoetusele või sotsiaalkorterile, et tagada inimväärne elu kõigile, kellel puuduvad selleks piisavad ainelised vahendid.

(2) Nõukogu 24. juuni 1992. aasta soovitus 92/441/EMÜ piisavate toimetulekuvahendite ja sotsiaalabi ühiste kriteeriumide kohta sotsiaalse kaitse süsteemides ⁽¹⁾ on endiselt ühenduse vaesust ja sotsiaalset tõrjutust käsitleva poliitika viitedokument, mis ei ole minetanud oma tähtsust, kuigi selle täielikuks jõustamiseks tuleb veel teha jõupingutusi.

(3) Pärast 1992. aastat on tekkinud uusi poliitilisi mõjuvahendeid. Üks selline on sotsiaalse kaitse ja hõlvamise

(4) Vaesuse ja töötuse püsimine ning mitme ebasoodsa asjaolu kuhjumine nõuavad ühtseid ja integreeritud poliitilisi lahendusi. ⁽⁴⁾ Sotsiaalkaitse süsteemide ajakohastamiseks tuleb piisav sisetulekutoetus ühitada pääsuga tööturule ja heatasemeliste teenuste kättesaadavusega integreeritud aktiivse kaasamise strateegia raames. ⁽⁵⁾ Selline strateegia täiendab kaitstud paindlikkuse põhimõtet ning on samal ajal suunatud tööturult tõrjutud inimestele. Tööjõu aktiveerimise ja liikuvuse hõlbustamisega aitab see kaasa Lissaboni strateegia rakendamisele ning on oluline osa ELi säästva arengu strateegia sotsiaalsest mõõtmest. ⁽⁶⁾

⁽²⁾ Teatis KOM(2005) 706 – „Töötades koos, töötades paremini: uus raamistik sotsiaalse kaitse ja kaasatuse poliitikaalvdkondade avatud kooskõlastamiseks Euroopa Liidus”.

⁽³⁾ Nõukogu 7. juuli 2008. aasta otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; nõukogu dokument 10614/2/082008 (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ Teatis KOM(2007) 620 – „Sotsiaalkaitse moderniseerimine parema sotsiaalse õigluse ja suurema majandusliku ühtekuuluvuse nimel: tööturult enim tõrjutud isikute aktiivse kaasamise edendamine” ja KOM(2005) 33 sotsiaalmeetmete kava kohta.

⁽⁵⁾ Teatis KOM(2006) 44 konsultatsioonide kohta ELi tasandil võetavate meetmete suhtes tööturult enim tõrjutud inimeste aktiivse kaasamise edendamiseks.

⁽⁶⁾ Teatis KOM(2007) 620 – „Eesistujariigi järeldused Euroopa Ülemkogu 14. detsembri 2007 istungist ja sotsiaalkomitee 3. juuli 2008. aasta põhimõtteline märkus aktiivse kaasamise kohta.” Eelkõige: Nõukogu järeldused, 5. detsember 2007, dok 16139/07; Regioonide Komitee 18. juuni 2008 arvamus aktiivse kaasamise kohta (dok CdR 344/2007); Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 27. oktoobri 2007 arvamus minimaalsete sotsiaalsete standardite kohta (dok CESE 892/2007).

⁽¹⁾ EÜT L 245, 26.8.1992, lk 46.

- (5) Käesoleva soovitusel järkjärgulisel rakendamisel tuleb tähelepanu pöörata riiklikele prioriteetidele ja rahaliste vahendite kättesaadavusele.
- (6) Soovitus ja selles sätestatud ühiste põhimõtete rakendamine ei piira ühenduse õigusaktide, sealhulgas riigiabi eeskirjade ja üldise grupierandi määruse, ⁽¹⁾ samuti riigihankelepingute sõlmimist käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamist.
- (7) Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt kehtestavad liikmesriigid sisetulekutoetuse määra ning valivad asjakohased poliitilised vahendid kohaliku, piirkondliku ja riigi tasandi erinevatest olukordadest ja vajadustest lähtuvalt,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL JÄRGMIST:

1. Töötada välja ja rakendada integreeritud ja terviklik strateegia tööturul tõrjutud isikute aktiivseks kaasamiseks, milles on ühitatud piisav sisetulekutoetus, kaasamis põhimõttest lähtuv tööturg ja heatasemeliste teenuste kättesaadavus. Aktiivne kaasamispoliitika peab hõlbustama töövõimeliste inimeste püsivat, kvaliteetset tööhõivet ning tagama inimväärseks eluks vajalikud vahendid ja abi sotsiaalseks osalemiseks neile, kes ei ole võimelised töötama.
2. Tagada integreeritud aktiivse kaasamispoliitika tõhusus järgmiste vahenditega:
 - a) tervikliku poliitika kujundamine, mille abil määratletakse aktiivse kaasamise strateegia kolm haru, võttes arvesse nende ühist mõju ebasoodsamas olukorras inimeste sotsiaalsele ja majanduslikule integreerimisele ning nende võimalikkust vastastikust toimet, sealhulgas sünergiaid ja kompromisse;
 - b) integreeritud rakendamine aktiivse kaasamise strateegia kolmes harus, et tõhusalt tegeleda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse mitmetahuliste põhjuste tagamaadega ja täiustada aktiivse kaasamispoliitika väljatöötamisega tegelevate riigiasutuste ja talituste vahelist kooskõlastamist;
 - c) poliitika koordineerimine kohalike, piirkondlike, riiklike ja ELi asutuste vahel nende erinevaid rolle, pädevusi ja prioriteete silmas pidades;
 - d) kõigi teiste asjaomaste osapoolte, sealhulgas vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse all kannatajate, sotsiaalpartnerite, valitsusväliste organisatsioonide ja teenusepakkujate aktiivne osalemine strateegiate väljatöötamisel, rakendamisel ja hindamisel.
3. Tagada, et aktiivse kaasamise poliitika
 - a) toetab põhiõiguste rakendamist;
 - b) soodustab soolist võrdsuslikkust ning võrdsete võimaluste tagamist kõigile;
 - c) võtab arvesse ebasoodsate olukordade kuhjumist ning sotsiaalselt kaitsetute elanikkonnarühmade eriolukordi ja -vajadusi;
 - d) arvestab vajalikul määral kohalikke ja piirkondlikke olusid ning tugevdab territoriaalset ühtekuuluvust;
 - e) lähtub sotsiaal- ja tööhõivepoliitikas elutsükli põhimõttest, et kasvatada põlvkondade ühisvastutust ja vältida vaesuse kandumist ühelt põlvkonnalt teisele.
4. Kujundada ja rakendada integreeritud aktiivse kaasamise poliitika allpool loetletud ühistest põhimõtetest ja valdkondlikest suunistest lähtuvalt, pidades samas kinni subsidiaarsuse põhimõttest ning võttes arvesse valdkondade erinevaid tingimusi, vajadusi ja prioriteete ning piiramata ühenduse õigusaktide, sealhulgas riigiabi eeskirjade ja riigihankelepingute sõlmimist käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamist.
 - a) *Piisav sisetulekutoetus*
Tunnustada üksikisiku põhiõigust inimväärikat elu võimaldavatele toimetulekuvahenditele ja sotsiaalabile, mis on ühtlasi osa üleüldisest ja püsivast vajadusest võidelda sotsiaalse tõrjutuse vastu.
 - i) Vaadata vajaduse korral läbi sotsiaalkaitse süsteemid soovitusel 92/441/EMÜ punktis B loetletud ühiseid põhimõtteid silmas pidades. Aktiivse kaasamise strateegia raames peab õigus piisavatele toimetulekuvahenditele olema eelkõige seotud
 - aktiivse valmidusega töötada või saada kutseõpet, et need, kellel on vastavad eeldused, saaksid tööd, ja teistele oleks võimalik vajaduse korral kohaldada majandusliku ja sotsiaalse integratsiooni meetmeid;
 - poliitikaga, mida riigi tasandil peetakse vajalikuks asjaomaste isikute majanduslikuks ja sotsiaalseks integreerimiseks.

⁽¹⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 800/2008, 6. august 2008, EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus), ELT L 214, 9.8.2008, lk 3.

ii) Tagada selle õiguse rakendamine vastavalt soovitude 92/441/EMÜ punktides C(1), C(2) ja C(3) esitatud *praktilistele suunistele*. Inimväärseks eluks vajalike toimetulekuvahendite kindlaksmääramisel tuleb eelkõige arvesse võtta vastava liikmesriigi elatus- ja hinnataset leibkondade tüübi ja suuruse järgi, kasutades selleks asjakohaseid riiklikke näitajaid. Aktiivse kaasamise huvides tuleb pakkuda töövõimelistele inimestele stiimuleid tööd otsida ning kohandada või suurendada summasid konkreetsete vajaduste rahuldamiseks.

b) Kaasav tööturg

Võtta vastu töövõimelisi inimesi käsitlev kord, mis tagab neile tõhusa toetuse võimetele vastavale töökohale asumiseks või taasasumiseks ning selle töökoha säilitamiseks.

i) edendada aktiivse kaasamise strateegia kontekstis järgmistest *ühistest põhimõtetest* lähtumist:

— pöörata tähelepanu tööturult tõrjutud *inimeste vajadustele*, et hõlbustada nende järkjärgulist taasintegreerimist ühiskonda ja tööturule ning suurendada nende tööalast konkurentsivõimet;

— võtta vajalikud meetmed *kaasava tööturu* edendamiseks, et kindlustada kõigile juurdepääs tööturule;

— edendada *töökoha kvaliteeti*, sealhulgas töö- ja lisatasusid, häid töötingimusi, tervishoiuteenuseid ja tööturvalisust, elukestva õppe kättesaadavust ja edutamisevõimalusi, eriti eesmärgiga vältida tööleasunute vaesust;

— leida lahendusi tööturu killustumise ohjamiseks, toetades selleks *töökohal püsimist ja ametialast edasijõudmist*.

ii) Rakendada need põhimõtted järgmiste *praktiliste suuniste* abil:

— suurendada ja täiustada investeringuid inimkapitali kaasava haridus- ja koolituspoliitika, sealhulgas tõhusa elukestva õppe strateegiate toel; viia haridus- ja koolitussüsteemid vastavusse uute pädevusnõuetega ja võtta arvesse infotehnoloogiliste teadmiste vajadusi;

— aktiivsed ja preventiivsed tööturumeetmed, sealhulgas vajadustele kohandatud ja neile reageerivad ja isikustatud teenused ja toetusmeetmed nagu võimalikult varajane vajaduste kaardistamine, abi töö otsimisel, juhendamine ja koolitus ning aktiivsele töö otsimisele motiveerimine;

— maksu- ja hüvitissüsteemidest tulenevate motiveerivate ja motivatsiooni pärssivate tegurite pidev läbivaatamine, sealhulgas hüvitiste haldamine ja nende andmise tingimuste asjakohasus ning kõrgete tegelike piirmaksumäärade oluline vähendamine, eelkõige väikese sissetulekuga inimeste puhul, tagades samal ajal piisava sotsiaalkaitse taseme;

— toetada sotsiaalset ettevõtlust ja kaitstud tööhõivet, mis on oluline võimalus ebasoodsamas olukorras inimestele tööturule pääsemiseks, soodustada finantsalast kaasamist ja mikrolaene, tööandjate rahalist stimuleerimist töökohtade pakkumiseks, uute tööhõiveallikate väljatöötamist teenindusvaldkonnas eriti kohalikul tasandil ning süvendada arusaama tööturu kaasavast iseloomust;

— aidata kaasa kohanemisvõime suurendamisele ja luua töökohtadel toetav keskkond, pöörates tähelepanu tervisele ja heaolule, diskrimineerimise vältimisele ning tööõiguse kohaldamisele koostöös sotsiaalse dialoogiga.

c) Kvaliteetteenuste kättesaadavus

Võtta kõik meetmed, et asjaomastel isikutel oleks juurdepääs kvaliteetteenustele, mille kaudu saada sotsiaalabi vastavalt oma riigi õigusaktidele. Eelkõige tuleb meetmed võtta selleks, et

pakkuda teenuseid, millel on oluline osa aktiivse sotsiaalse ja majandusliku kaasamise poliitika toetamisel, sealhulgas sotsiaalabi teenused, tööhõive- ja koolitusteenused, eluasemetoetus ja sotsiaalkorterid, lapsehooldus, pikaajalised hooldusteenused ja tervishoiuteenused allpool loetletud *ühiste põhimõtete* kohaselt ning arvestades kohalike, regionaal- ja riigivõimude osa, kohaldatavaid ühenduse eeskirju ja erinevaid tingimusi, vajadusi ja eelistusi liikmesriikides:

— territoriaalne ja füüsiline kättesaadavus, taskukohasus;

— teenuse kasutajate ja töötajate huviühisus ja võrdsed võimalused ning vajalik tähelepanu kasutajate erisustele;

— investeringud inimkapitali, töötingimustesse ja piisavasse füüsilisse infrastruktuuri;

— terviklikud ja koordineeritud teenused, mida kujundatakse ja pakutakse integreeritud viisil;

— kasutajate osalemine ja isikustatud lähenemine, et rahuldada üksikisikute väga erinevaid vajadusi;

— järelevalve ja tulemuslikkuse hindamine ning väärtuslike kogemuste vahetamine.

5. Tagada sotsiaalkaitsekorraldusega asjakohased vahendid ja hüvitised, kasutada struktuurifondide, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondi õigusnorme ja vahendeid aktiivse kaasamise meetmete toetamiseks.

Kehtestada üksikasjalik kord kulude rahastamiseks ning hallata ja rakendada seda kooskõlas riiklike õigusaktide ja/või tavadega.

Tasakaalu saavutamiseks töö stimuleerimise, vaesuse leevendamise ja vastuvõetavate eelarvekulutuste vahel tuleb arvesse võtta majanduslikke ja eelarvelisi piiranguid, riiklikke prioriteete ja riigi rahanduse seisu.

Tuleb võtta vajalikud meetmed, et tagada kõigi inimeste, sealhulgas kõige vähemkindlustatute teavitamine nende õigustest ja olemasolevast abist ning teha seda vajaduse korral infotehnoloogiliste vahenditega.

Lihtsustada nii palju kui võimalik vahendite ja olukordade läbivaatamise haldusmenetlusi ja korda.

Kui see võimalik on, korraldada riiklikele õigusnormidele vastav süsteem kaebuste esitamiseks pädevatele asutustele ja vajaduse korral sõltumatutele kolmandatele osapooltele nagu kohtud, millele asjaomastel isikutel oleks lihtne ligi pääseda.

6. Täiustada näitajaid ja teabesüsteeme, et tõhustada ajakohastatud ja võrreldava teabe kogumist ja pakkumist kõigis aktiivse kaasamise valdkondades.

Tihedas koostöös sotsiaalkaitsekomitee ja tööhõivekomitee vahel ja programmi „PROGRESS” toel jälgida ja hinnata aktiivse kaasamise poliitikat avatud koordineerimise meetodi raames.

Tagada vastavus Lissaboni strateegia üldpoliitikale sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärkide osas.

Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 3. oktoober 2008

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vladimír ŠPIDLA